

אוצר הליכות

שבועות תשפ"ה

על פי פסקי מרנא "השבט-הלוי" זצוק"ל

שנאמרים בביהמ"ד "שבט הלוי" אחוזת ברכפלד - מודיעין עילית

ע"י הרב אלטר אליהו מרמורשטיין שליט"א

ראש כולל ישועות יעקב ומח"ס המינים המהודרים

מתוך
הגליון
המורחב

תפילות היום

בהיות הבוקר

א. לאחר עלות השחר יש ליטול ידיו בלי ברכה [דחוששין לדעות דס"ל שבכל לילה שורה על האדם רוח רעה אף כשלא ישן בלילה], (סי' ד' סי"ג).

ב. הגיע עלות השחר והוא עוסק בלימוד התורה, אינו צריך להפסיק וליטול ידיו מיד. ויכול להמשיך בלימודו, ומותר לו ללכת יותר מד' אמות קודם הנטילה. ואף א"צ להיזהר מלגעת בעיניו ומלבושיו וכדו' קודם הנטילה (הליכות שלמה-שבועות). אולם דעת מרנא השבט הלוי זצ"ל (שו"ת ח"י סי' ע"ז) שבהגיע עלות השחר יש לחוש שחייב בברכת התורה ואין להמשיך בלימודו מבלי שיברך. ועיין להלן סעיף ו'.

ג. יש שנהגו לטבול [4] לאחר לימוד הלילה כשיאור היום [5] (חק יעקב סי' תצ"ד סק"א, כה"ח סק"ב בשם פני"ח).

ד. יש שנהגים להתפלל לאחר ליל שבועות כותיקין, וכך נהג מרנא השבט הלוי זצ"ל [6]. ויש שנהגים ללכת לישון ואח"כ להתפלל כדי שיתפללו במתינות וישוב הדעת ובהתעוררות הלב. ולכתחילה יעמיד שומר [7] (שו"ת שבט הלוי ח"י סי' מ"ט).

ה. מי שרוצה לישון אחרי עלות השחר, אם יש לו מי שיעירנו קודם סוף זמן קריאת שמע, מותר לו לילך לישון בלי לקרוא קריאת שמע קודם לכן. אבל אם אין לו מי שיעירנו, קורא קריאת שמע לפני שיננו. ולכתחילה צריך לחכות עד זמן עטיפת טלית (שהוא כ-45 דקות קודם הנץ החמה), ובשעת הדחק יכול לקרות תיכף אחר עלות השחר (סי' ב"ח מג"א סק"ג) [8].

דיני ברכות השחר

א. **ברכת על נטילת ידיים ואשר יצר** - נכון קודם התפילה לעשות צרכיו או להטיל מים ויגע במקום המחייב נטילה כדי להתחייב בברכת על נטילת ידיים ואשר יצר, ואז יוכל לברך בעצמו [9] (משנ"ב סי' ד' סק"ל, ובביאור"ל שם ד"ה אפילו לא [10]).

ב. **ברכת אלוים נשמה והמעביר שינה** - דעת האליה רבה שהגיעור כל הלילה אין לו לברך, ולכן לכתחילה יש לשמוע מאחר (משנ"ב סי' מ"ז סק"ד), ואם אין לו מי שיוציאו - המברך לעצמו שפיר יש לו על מי לסמוך [11]. ואם ישן חצי שעה קודם עלות השחר או אחר עלות השחר, יברך בעצמו [12] (עיין ביאור"ל סי' ב"ב ד"ה ונ"מ).

ג. **ברכות התורה** - מי שכיוון בערב יום טוב בבוקר בעת ברכות התורה שיוצא ידי חובה בברכות אלו רק עד עלות השחר שלמחרת, יכול לברך אף שלא ישן כלל בערב יום טוב ולא בליל יום טוב (מג"א סי' מ"ז סק"י, וס' תצ"ד בהקדמה, מנהגי מהרי"ץ דושינסקיא זצ"ל עמ' קס"ח סי' ב', לוח א"י בשם האדר"ת).

ד. הישן בערב יו"ט ביום שינת קבע למשך חצי שעה ויותר [13] [שינת קבע היינו, שפושט מלבושיו כל אחד כפי הרגלו, והוא על מיטה עם כר וכסת כל אחד כדרכו, ודעת

לילה כיום יאיר

א. ליל שבועות - "איתא בזוה"ק שחסידיה הראשונים היו נעורים כל הלילה ועוסקים בתורה, וכבר נהגו רוב הלומדים לעשות כן, ואיתא בשו"ע האריז"ל דע שכל מי שבלילה לא ישן כלל ועיקר והיה עוסק בתורה, מובטח לו שישלים שנתו ולא יארע לו שום נזק" (משנ"ב סי' תצ"ד סק"א).

ב. סדר הלימוד הנקבע בתיקון ליל שבועות מקורו מהזוה"ק וכתבי האריז"ל, ויש בסדר זה סודות ורזין עלאין. מנהגו של מרנא השבט הלוי זצ"ל לומר תיקון ליל שבועות, ולאחר מכן היה לומד בצוותא חדא ספר המצוות להרמב"ם.

ג. מי שקשה לו להיות ניעור כל הלילה מחמת חולשה וכיוצב"ז, יראה לכל הפחות לומר סדר התנ"ך. ואם יכול לישון בתחילת הלילה ולקום כחצות הלילה יעשה כן. (שו"ת מקדש ישראל- שבועות בשם שיירי כנה"ג שיעקר התיקון להיות באשמורת הבוקר, וע"ע נטעי גבריאל פט"ו סי"ג).

ד. כאשר שותים בליל שבועות ויש חשש בעת הלימוד שיעבור זמן שיעור עיכול [1] של שתיה ראשונה, נכון לברך ברכה אחרונה על כל שתיה ושתיה. אבל אם לא בירך ברכה אחרונה ועבר שיעור עיכול, דעת המג"א (סי' קפ"ד סק"ט וסי' ק"צ סק"ג) לחזור ולברך ברכה ראשונה, ודעת האבן העזר ועוד, דכל שלא הסיח דעתו לא הפסיד ברכה ראשונה. וכך נקט המשנ"ב (סי' קפ"ד סק"ז), וכך הורה הגרש"ז אויערבך זצ"ל (הליכות שלמה שבועות). אבל אין לעשות כן לכתחילה שלא להפסיד ברכה אחרונה של שתיה קודמת (ביאור"ל סי' ק"צ ד"ה אחר).

ה. השותה שתיה חמה ובין לגימה לגימה יש הפסק זמן שלא מצטרפים הלגימות יחד, נחלקו הפוסקים (סי' ר"ד סי' ע"ז עיי"ש, ומשנ"ב סי' ר"י סק"א) אם צריך לברך ברכה אחרונה - דעת המשנ"ב בשם דרך החיים שלא יברך, וכ' שכן הוא מנהג העולם, וכ' עוד שאנשי מעשה נוהגין שלבסוף שתייתן מגיחין כדי שיעור רביעית שיצטנו מעט כדי שיוכלו לשותות רביעית בלא הפסק ולברך ברכה אחרונה, עכ"ל. ומרנא השבט הלוי זצ"ל נקט על פי החתם סופר זצ"ל, לברך אף כששתה מעט מעט, משום דזהו הדרך בשתיית משקאות חמים, ולכן מצטרף לשיעור כששותהו בלגימות קטנות (שו"ת מחשבת הלוי ח"א סי' ק', ושו"ת שבה"ל ח"י סי' מ"ב בסופו).

ו. האוכל מיני מזונות לכתחילה יברך מיד, ואם לא בירך יכול לברך ברכה אחרונה עד שלא רעב מאותה אכילה. ואם אכל קצת עד 72 דקות יכול לברך, ואם מסתפק אם רעב יאכל עוד כזית (סי' קפ"ד ס"ה ומשנ"ב סק"ב).

ז. חצי שעה קודם עלות השחר [2] אסור לאכול מיני מזונות יותר מכביצה (משנ"ב סי' פ"ט סק"ז).

ח. ההולך לישון קודם עלות השחר, אם משער שיירדם קודם עלות השחר מברך המפיל [3].

[1] שיעור עיכול עיין שו"ע (סי' קפ"ד ס"ה). ובכף החיים (סק"ט), כתב, דעד חצי שעה יכול לברך, ובנימוקי או"ח סי' תע"ד כתב, עד 72 דקות (ועיין בס' וזאת הברכה עמ' 51). ועיין בסי' ק"צ סק"ח, דשיעור של שתיה אינו שיעור גדול כ"כ, ומ"מ לא ראיתי שכתבו להלכה למעשה שיעור קטן יותר [ועיין בקצות השלחן (סי' ס' בבד"ש סק"ב) בשם שדי חמד (מסכת אכילה סק"ג עמוד פ"א) להפסיק בין אכילה לאכילה ביה"כ 11 דקות ולשתיה 6 דקות].

[2] **מרנא השבט הלוי זצ"ל נקט להלכה, דזמן עלות השחר הוא 72 דקות** קודם הנץ החמה הנראה (לוח שבט הלוי). ועיין סי' פ"ט ס"א וביאור"ל ד"ה ואם.

[3] עיין ביאור"ל (סי' רל"ט) לענין ברכת המפיל קודם עלות השחר והשינה לאחר עלות השחר. ומ"מ יאמר המפיל בלא שם ומלכות (א"א מבוטשאטש, שו"ת התעוררות תשובה ח"ד ת"ס"ב, שו"ת קרן לדוד סי' ס').

[4] **כתב הכף החיים** סק"ז וז"ל: "ובהגיע אשמורת הבוקר מעט קודם עלות השחר בעת שמשיחין פני הרקיע במזרח, אשר אז נקרא אילת השחר כנועד, אז צריך שתטבול במקוה, ותכנין אל מקוה העליון שהוא כתר עליון דז"א הנמשך לו בלילה הזה, הוא נקרא שער החמשים כמו שנבאר, ועליו נאמר וזרקת עליכם מים טהורים וכו', ויש לטבול ארבע פעמים ויכנין בראשונו יו"ד ה"י דשם ע"ב, ובשניה יו"ד ה"י דשם ס"א, ובשלישית מילוי דע"ב, וברביעית מילוי דס"ג, שעולין גימטריא מקוה אם תסיר שני כוללים, כמ"ש בסידור הרש"ש ז"ל, ועל ידי כן אנו מקבלים תוספת קדושה מבחינת הכתר הזה ע"ש, וכן כתב בפרי עץ חיים", עכ"ל. **ועל טבילה זו** כתב הגאון בעל יסוד וישר העבודה בספרו (שער ט' פ"ו): "וקודם עלות השחר מעט ילך לטבול כדי לקבל תוספת קדושה, גם בטבילה זו עושה תקון גדול בעולמות העליונים הקדושים", עכ"ד.

[5] מה שכתבנו למעלה כשיאור היום, הוא לשון החק יעקב, אבל בס' כף החיים ה"ל כתב: 'מעט קודם עלות

השחר'. יש הסוברים שזמן עלות השחר הוא כבר שעתיים קודם הנץ החמה דנקטין כעולא (פסחים צג ע"ב) דעלות השחר הוא חמש מיל קודם נץ החמה, ומהלך מיל הוא 24 דקות, נמצא לפ"ז דשעתיים קודם הנץ החמה הוא עלות השחר, ויכול לסמוך ע"ז לגבי טבילה בליל שבועות (שמעתי מהגר"י דרברמדיקר שליט"א).

[6] **וזה לשון מרנא "השבט הלוי" זצ"ל**: "ואני בעצמי רגיל מאבותי ורבותי להתפלל מיד בעלות השחר כותיקין דרך התעוררות וחמימות הלב וברוב עם' (שם בסיום התשובה).

[7] ועיי"ש שכ' דגם באין לו שומר שרי, כיון שעושים כן כדי שיתפללו כראוי ובלא זה אין תפילתם כראוי כלל, וסיים שם שמצוה גמורה לחפש שומר.

[8] עיין בספר ישראל והזמנים (ח"א סי' ח') להתייר בליל שבועות לקרוא ק"ש מעה"ש כשעת הדחק, ועיין פסקי תשובות סי' נ"ח אות' י' הערה 88. **לענין קריאת שמע בדהי מצות עשה דאורייתא, ודאי יש להמתין לזמן עלות השחר - 72 דקות קודם נץ החמה**. עיין שו"ע סי' פ"ט ס"א שנקט 72 וכן נקט מרנא השבט הלוי זצ"ל.

[9] אך בלאו הכי ישמע מאחר שיוציאו בברכות. [10] ועיין עוד בפסקי הסידור של שו"ע הרב סדר הנטילה.

[11] קבלת האריז"ל, שגם ברכות אלו הם הודאה להש"ת וזה על מנהגו של עולם הוא מברך (החיד"א בברכי יוסף סק"ב - פסקי תשובה).

[12] מקורו של המשנ"ב בס' מ"ז סק"ד, הוא מ"ס חיי אדם, ושם לא נזכר שינת לילה דווקא (הרמ"א פריינד זצ"ל - פסקי תשובות). והגר"מ סירוטה שליט"א ציין את הביאור"ל סי' ב"ב ד"ה "ומ"מ", שכ' לישון מעט ביום ואז יברך עיין שם. - ויש הסוברים שלא יברך (הגר"ח זצ"ל בספר אשי ישראל).

[13] עיין שערי תשובה סי' ד' סק"ב. הליכות שלמה-תפילה פ"א.

הגרש"ז אויערבך זצ"ל דאפילו ישן עם בגדי נקרא שינת קבע (הליכות שלמה פ"ו ס"ב) – יכול לברך, ובתנאי שבתפילת ליל יום טוב בברכת אהבת עולם לא כיוון לצאת יד"ח ברכות התורה ולא למד מיד אחר התפילה [14] (משנ"ב סי' מ"ז סק"ח בשם רע"א).

ה. אם לא ישן שינת קבע בערב יו"ט וגם לא בליל יו"ט, או אם ישן בערב יו"ט וכיוון באהבת עולם של תפילת מעריב לפטור ולמד מיד לאחר התפילה, ישמע ברכות התורה מאחר ויענה אמן, ויאמר איזה פסוקים כדי שיהא נחשב לו לימוד. ואם אין לו ממי לצאת אזי כיוון בברכת אהבה רבה וילמד מעט תיכף אחר שיסיים תפלתו.

ו. מי שהולך לישון אחרי עלות השחר לפחות חצי שעה, יכול לברך ברכות התורה, ויברך כשיקום משנתו (שו"ת עמק התשובה ח"ג ת"ו, ועיי' א"א בוטשאש סוף סי' רל"א). ובאלף המגן (ס' תרי"ט סקמ"ג בשם התוספות חיים על החיי אדם כלל ט' סקט"ו בשם הר"ק בעל דברי חיים מצאנו זצ"ל) כתב שאם בדעתו לישון מותר לו ללמוד תורה בלא ברכות התורה עד השינה אפילו ביום, ועיי"ש.

ז. דעת שו"ע הרב, דאם אין לו ממי לצאת יכול לברך ברכות התורה בעצמו [15].

ח. **ברכות השחר** – שיטת הרמ"א שברכות השחר [הנותן לשכוי וכו'] מברך אף שלא ישן לא בלילה ולא ביום, משום שכונת הברכות היא שמברכים שהקב"ה ברא צרכי העולם, וכן המנהג (שו"ע הרב סי' מ"ז ס"ז, וכ"כ בפסקי הסיידור).

ט. ידוע מכתבו של מרגא השבט הלוי זצ"ל, לחדש המנהג של עניית אמן בציבור, ובפרט על ברכות השחר.

י. **ברכת ציצית** – הברכה על טלית קטן נכון לפטור בברכה שמברך על טלית גדול (משנ"ב סי' ח' סקמ"ב).

יא. מי שאינו מתעטף בטלית גדול, ישמע וייצא מאחר [וטוב למשמש בציציתו בשעת הברכה]. או יחליף טלית קטן.

הזכרת נשמות – יזכור

א. חג השבועות הוא אחד מהמועדים שנהגו להזכיר בהם נשמות, ונהגו לנדור לצדקה עבור הזכרת הנשמות [16], לעלות זכרם לטובה לפני ה', ועל ידם יזכור גם אותנו עמהם לטובה בזכותם, ומנהג ותיקין הוא ומועיל לנשמותיהם [17].

ב. בשנה הראשונה לפטירת אביו או אמו, דעת מרגא השבט הלוי זצ"ל לומר יזכור. [18]

מאכלי חלב

מנהג אכילת מאכלי חלב

א. נהגו לאכול מאכלי חלב ביום ראשון של שבועות (רמ"א סי' תצ"ד). ומנהג אבותינו תורה היא, כי הרבה טעמים נאמרו עליו. יש קהילות [19] שנהגו לאכול בליל יום טוב סעודה חלבית. והמנהג המקובל הוא לאכול בקידושא רבא מאכלי חלב, ואח"כ אוכלים סעודת יו"ט. וכן כתב הדרכי תשובה (סי' פ"ט סק"א) וז"ל: "קבלתי מרבתי ואבותי הקדושים זי"ע לאכול מאכלי חלב תיכף אחר התפילה בשעת קידושא רבא בלא פת רק בדרך ארעי", עכ"ל. וכל אחד ינהג לפי מנהג אבותיו ורבותיו.

[14] לכאורה אפשר לומר שהיה ראוי לכתחילה לכוון לפטור באהבת עולם, כדי שכל לימוד הלילה יהיה בברכה לכל הדעות, שהלא בסיומן מ"ז ס"א לדעה הראשונה שם, שינת קבע ביום הוי הפסק, ולמחרת בבוקר ביז"ט יצא ידי חובתו ע"י אחר. אך מכל מקום בשו"ע הרב סי' ז' וז"ל: "וי"א שברכת התורה היא ברכות השחר שלא תקנו אותן אלא פעם אחת ביום לפיכך אפילו ישן שינת קבע על מיטתו... אין צריך לחזור ולברך וכן נהגו", עכ"ל. ועוד פוסקים ס"ל הכי. **ולהלכה למעשה** שמעתי ממור' הגאון הגדול רבי י"מ שטרן שליט"א, שמנהג העולם לברך ברכת התורה כשמתייבב בהגיע עלות השחר. ועיי' דינים והנהגות ממור' החזון איש א' י"ג, והליכות שלמה תפילה פ"ו הערה 6.

[15] עיי' אליה רבה (סי' מ"ז סק"ט), דאין דעתו בברכה יותר מיום ולילה, ועיי' שו"ע הרב בפסקי הסיידור, **שלכתחילה** יכול לברך בעצמו ברכות התורה כשיאור היום. ועיי' בשו"ע הרב סי' מ"ז ס"ז, ודרך החיים הל' השכמת הבוקר ס"ה, ואף המגן (סי' תרי"ט סקמ"ג). וכן פסק בשו"ת שבט הלוי ח"י ס' ע"ז: "ומה שמנהגים שאחר יציאת אותם מספק בברכת התורה הוא רק חומרא, דבלא זה אפשר לברך וכו'" עיי"ש.

[16] **ילד בר קיימא שנפטר ל"ע**, אומרים לטובת נשמתו יזכור (דברי סופרים פס"א ס"ט). **ואם ההורים של הורי הילד חיים** לאי"ט, יאמר הסב ולא יאמר אביו בבית הכנסת עבור הילד (שמעתי ממור' הגאון הגדול רבי י"מ שטרן שליט"א, וכן שמעתי מהגר"ד אלתר שליט"א).

[17] **אם שח להדליק נר מערב יו"ט לע"נ יקיריו**, עיי' לעיל הערה 16.

[18] **שמעתי מהגר"ד אלתר** שליט"א בשם אביו הר"ק בעל "**פני מנחם**" זצ"ל שנהגו בפולין לומר יזכור בשנה ראשונה, ומהגאון הגדול רבי מ"ש קליין שליט"א שמעתי שהמנהג הרגיל הוא להשאיר בבית הכנסת ולא לומר. ועיי' בספר דיות החיים לאדמו"ר מ"שבט הלוי" עמוד קמ"ד.

[19] בחו"ל אלו שגרו בגליל העליון בהונגריה נהגו כך. ועיי' נטעי גבריאל שהביא סמך לכך מספר סדר היום (הלכות שבועות), עיי"ש.

[20] עיי' במשנ"ב (סי' קס"ח סק"ד) שלכתחילה הוא שיעור ארבע ביצים, ושיעור ארבע ביצים לחומרא הוא

ב. אלו שאוכלים מאכלי חלב בקידושא רבא, מ"מ יש להם להקפיד על קידוש במקום סעודה, ולכן יאכלו כזית דגן.

ג. האוכל מיני מאפה יזהר שלא יאכל כשיעור קביעת סעודה [20].

ד. האוכל מאכלי חלב בקידושא רבא סמוך לסעודה, ואח"כ נוטל ידיו ומברך המוציא ואוכל סעודת יום טוב, אם אכל פת הבאה בכיסנין כגון עוגות וכדומה, ורוצה לאכול מיד את הסעודה, יש ספק אם מברך ברכה אחרונה על הפת הבאה בכיסנין (ביאור"ל סי' קע"ד ד"ה ברך). ולכן ראוי לברך ברכה אחרונה ולהפסיק מעט, ורק אח"כ יתחיל את הסעודה. ואם השעה דחוקה לו לא יברך אלא צריך לקנח ולהדיח פיו יפה, ולהחליף מפה (מג"א סי' תצ"ד סק"ו ומשנ"ב סקט"ז, ועיי' לקמן סי' פ"ט בשם הזוהר ושו"ת), ויתחיל את הסעודה, ויכוון בברכת המזון להדיא לפטור גם את העוגות שאכל בקידוש. אולם אם אכל מעשה קדירה, כגון אטריות, פסטה או דייסה, לכו"ע מברך ברכה אחרונה, ויכול להתחיל את הסעודה מיד לאחר מכן.

הפסק בין בשר לחלב

ה. מצוה להיות שמח ביו"ט ככתוב ושמחת בחגך, לכך יאכל בשר [21] וישתה יין ביום טוב, ולפיכך מכיוון שצריכין לאכול גם בשר וגם חלב, צריך להיזהר להפסיק בין החלב לבשר כהלכתו, שלא יבואו לידי איסור בשר בחלב. האוכל קודם סעודת יו"ט מאכלי חלב, יקנח וידיח פיו וירחץ ידיו [22] ויברך ברכה אחרונה (שו"ע יו"ד סי' פ"ט ס"ב). והמנהג להמתין חצי שעה מסיום אכילת החלב עד אכילת הבשר (מבית לוי יו"ד).

ו. לאחר אכילת מאכלי חלב יש להקפיד להסיר את הכלים, וכן להחליף את המפה [ניילון] שאכלו עליה.

ז. נוטל ידיו לסעודה ואכל פת ומאכלי חלב [לא גבינה קשה [23]], לדעת הבית יוסף (או"ח סי' קע"ג) שהביא מהזוהר הקדוש שאסור לאכול חלב ובשר בשעתא חדא או בסעודה חדא, – צריך להפסיק בברכת המזון [24], ויקנח וידיח פיו, וכן יחליף המפה שאכל עליה. והא דכתב הזוהר שעתא חדא, הכוונה שלא יהיה סמוך לסעודה, ולכן ימתין חצי שעה, דזמן סמוך מצאנו בכמה מקומות שהוא חצי שעה (מבית לוי יו"ד).

דיני הברכות על עוגות גבינה למיניהם

א. בצק ממולא בגבינה [או שכבת בצק בכמות חשובה ועליה גבינה] שנאפו יחד – מברכים עליה רק 'בורא מיני מזונות' כי הגבינה דינה כטפל.

ב. ואם לא נאפו יחד, תלוי בכמות הגבינה – אם יש כמות חשובה שרוצים לאכלה בפני עצמה, אזי מברך על הבצק (כגון ביסקוויט) 'מזונות' ועל הגבינה בנפרד 'שהכל' (משנ"ב סי' קס"ח סקמ"ה). ואם כמות הגבינה אינה חשובה לעצמה אלא נאכלת כטפלה או כלפתן עם הבצק, מברך רק 'בורא מיני מזונות' (משנ"ב סי' ר"ב סק"ו).

ג. אם שכבת הבצק דקה כל כך שעיקרה עשויה רק כדי להחזיק את הגבינה [ושלא יטנפו הידיים], אזי הבצק טפל ומברך 'שהכל', ובזה אין חילוק אם נאפו יחד או לא.

ד. ברכה אחרונה: אם אכל כשיעור דגן מכל מיני המזונות – מברך 'על המזינה', ואם אכל פחות – מברך 'בורא נפשות' ופוסט גם את הדגן (סי' ר"ח משנ"ב סקמ"ז, וכ"כ הליכות שלמה י"ב ס"ו).

200 גרם. ונקט השבט הלוי (ח"ז ס' כ"ה) דאין המלפת את המזונות מצטרף לשיעור הנ"ל. וע"ע שש"כ פ"ד הערה ס"ה.

[21] עיי' בית יוסף סי' תקכ"ט בדומן הזה שאין בית המקדש קיים אין עיקר שמחה בבשר אלא ביין, ובשו"ע שם לא הזכיר אכילת בשר דאזיל לשיטתיה, עיי"ש בביאור"ל. ועיי' שבט הלוי ח"ז סי' ע"ג. וכתב בשבט הלוי ח"א סי' י"ח: "**מנהג שלנו** דגם ביו"ט אין מהדרין דווקא בבשר בהמה".

[22] עיי' שו"ת סי' פ"ט סק"ט, ועיי' פרמ"ג.

[23] גבינה קשה – דהיינו שנתיישנה, צריך להמתין עד אכילת בשר שש שעות (שעה"צ סי' תצ"ד סקט"ו, רמ"א יו"ד סי' פ"ט ס"ב). **גבינה חשובה של זמנו** – דעת שבט הלוי ח"ב סי' ל"ה להחמיר. וכתב טעמו: "דכהיום הכל נמכר בחנות ויש כל מיני גבינות אלה שפחות מן חדשים ואלה שהם יותר מן חדשים והיה צריך לזה לוח זמנים מתי נעשו וזה בלתי אפשרי, ע"כ עלינו להחמיר", עכ"ל. וכ"כ הגרש"ז אויערבך זצ"ל בהליכות שלמה (פ"ג ס' י"ג), וכ"כ בשו"ת משנה הלכות (ח"ח ט"ז סי' ט'), וכן דעת הגר"ש אלישיב זצ"ל (קובץ תשובות ח"א סי' נ"ח), ואפילו בפנייה חמה שהגבינה נתרכה, כתב שיש להחמיר. וכן שמעתי מהגר"י זיכרמן שליט"א, ששמע מבעל **החוט שני** הגר"נ קרליץ זצ"ל להמתין שש שעות משום דלא תשתכח תורת גבינה קשה, ומ"מ בשעת הצורך יש להקל. אולם ד' האגרות משה בשו"ת משנה הלכות הנ"ל, והגר"ח ק"ק זצ"ל בשם החזון איש (מעשה איש עמ' כ"ב), דא"צ להמתין שש שעות.

[24] מנחת יעקב כלל ע"ה סק"ה בשם כנה"ג סי' תצ"ד, פמ"ג סי' פ"ט שפ"ד סק"ו, וז"ל: "כתבו אחרונים הוא הדין למאן דזוהר מלאכול בשר אחר גבינה מטעם הזוהר הביאו הלבוש באו"ח סי' קע"ג שהפליג מאד בחומר זה נמי צריך לברך ברכה אחרונה אחר החלב, ובשבועות נוהגין לאכול מאכלי חלב ומברכין ברכת המזון ואח"כ אוכלין בשר", עכ"ל. פרי תואר סי' פ"ט סק"ו, חק יעקב סי' תצ"ד סק"א. – אולם דעת המג"א בסק"ו, דא"צ להפסיק בברכת המזון, וכ"כ המשנה ברורה סי' תצ"ד סקט"ז, דיזהר ליקח מפה אחרת כשרוצה לאכול בשר, וא"צ להפסיק בהמה"ז אם אינו אוכל גבינה קשה, אלא יקנח פיו יפה וידיח. **ואם אוכל גבינה קשה**, צריך להפסיק בברכת המזון, וימתין שש שעות (שעה"צ סקט"ו).

ניתן להשיג בנייד:
0527 140520

יעמדו על הברכה אלה שגדבו להוצאות הגליון לזכות את אחינו בני ישראל

יוצא לאור ע"י מכון "אוצר הלכות"

אנא תרמו בעין יפה לזיכוי הרבים בעמדות נדרים פלוס "כולל - והערב נא" (לציין עבור אוצר הלכות)

לקבלת הגליון A303570102@GMAIL.COM